

DISCUSSIONOTA

KOERS OMGEVINGSVISIE

KOM WINTERSWIJK

Februari 2025

ONS
Winterswijk
Samenwerken aan onze toekomst

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en doel discussienota	3
1.2	Leeswijzer	5
2	Verantwoording participatie	6
2.1	Participatie inwoners en ondernemers	6
2.2	Stakeholders participatie	7
2.3	Input bij raad en college	7
2.4	Ambtelijk participatieproces	8
3	Kernopgaven Verhaal van Winterswijk	9
4	Het integrale toekomstverhaal van Winterswijk	12
4.1	Toekomstbeeld 2040	12
4.2	Stellingen	14
5	Groen, erfgoed en klimaat adaptatie	15
5.1	Beleid en resultaat participatie	16
5.2	Overeenkomsten en discussiepunten	18
5.2.1	Overeenkomsten	18
5.2.2	Discussiepunten	18
5.3	Stellingen	19
6	Leefbaar en aantrekkelijk wonen	20
6.1	Beleid en resultaat participatie	21
6.2	Overeenkomsten en discussiepunten	22
6.2.1	Overeenkomsten	22
6.2.2	Discussiepunten	23
6.3	Stellingen	23
7	Bereikbaar en toegankelijk	24
7.1	Beleid en resultaat participatie	25
7.2	Overeenkomsten en discussiepunten	27
7.2.1	Overeenkomsten	27
7.2.2	Discussiepunten	27
7.3	Stellingen	28
8	Duurzaam, energieneutraal en circulair	29
8.1	Beleid en resultaat participatie	30
8.2	Overeenkomsten en discussiepunten	31
8.2.1	Overeenkomsten	31
8.2.2	Discussiepunten	32
8.3	Stellingen	32
9	Economisch vitaal	33
9.1	Beleid en resultaat participatie	34
9.2	Overeenkomsten en discussiepunten	35
9.2.1	Overeenkomsten	35
9.2.2	Discussiepunten	35
9.3	Stellingen	36
10	Gezond, inclusief en veilig	37
10.1	Beleid en resultaat participatie	38
10.2	Overeenkomsten en discussiepunten	40
10.2.1	Overeenkomsten	40
10.2.2	Discussiepunten	40
10.3	Stellingen	41

Bron: F. Bosvelt

INLEIDING

1

1 AANLEIDING EN DOEL DISCUSSIONOTA

In april 2024 is de startnotitie en het Verhaal van Winterswijk vastgesteld door de gemeenteraad van Winterswijk. Dit was de afsluiting van fase 1 om te komen tot een omgevingsvisie voor de bebouwde kom van gemeente Winterswijk (hierna: omgevingsvisie kom). De raad heeft toen een amendement aangenomen met het voorstel een discussienota als extra tussenstap toe te voegen aan het proces. In het amendement stelt de raad het volgende:

Constateernde dat:

- Er vóór 2027 een omgevingsvisie voor de gemeente Winterswijk moet zijn;
- De omgevingsvisie vorm gaat geven aan het Winterswijk van 2040;
- De startnotitie (discussienota) de raad de mogelijkheid geeft mee te denken in het proces om te komen tot de omgevingsvisie;
- De geformuleerde (deel)opgaven enkel analyses bevat, maar geen richting geeft;

Wijzig dictumpunt 2 van het raadsbesluit als volgt:

“De discussienota geeft in grote lijnen de Winterswijkse ambitie tot 2040 op de drie geformuleerde kernopgaven en zes deelopgaven. Daarnaast is het mogelijk dat het college aanvullingen meeneemt in de nota, ingegeven door het participatietraject en de raadswerksessie. De discussienota geeft de raad de mogelijkheid om kennis te nemen van de grote lijnen van de visie en hieraan richting mee te geven. De nota zal algemeen van aard zijn en enige abstractie bezitten, al is deze wel concreet genoeg in haar richting, zodat hier een politieke afweging op gemaakt kan worden. Voor een duidelijke, goede beraadslaging is het van belang dat de discussienota wordt voorgelegd nadat de botsproeven én het participatietraject zijn afgerond. Hierbij dienen de uitkomsten van dit laatste tijdig aan de raad toe te komen.”

Voorliggende nota is een discussienota, die als doel heeft om onderwerpen ter discussie te stellen die van belang zijn voor de toekomst van Winterswijk. Deze nota helpt de raad om richting te geven aan de ontwikkeling van de omgevingsvisie kom en vormt een eerste uitwerking daarvan. De drie kernopgaven en zes deelopgaven uit het Verhaal van Winterswijk zijn als uitgangspunt genomen. Deze opgaven zijn gekoppeld aan een thematische indeling die het fundament vormt van dit document. Daarnaast bevat deze nota een integraal toekomstverhaal van Winterswijk in 2040. Dit toekomstverhaal schetst een mogelijk beeld van Winterswijk over vijftien jaar. Het dient als inspiratiebron en kader voor de verdere uitwerking van de thematische hoofdstukken.

De discussienota is bedoeld als richtinggevend document. Het primaire doel is om via amendementen van de gemeenteraad richting op te halen voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie kom. Voor deze discussienota is gebruik gemaakt van verschillende bronnen, waaronder de input uit participatie, beleidsdocumenten en eerdere raad- en collegesessies.

Bij de discussienota is een achtergronddocument bijgevoegd. Dit document biedt verdiepende informatie, waaronder de uitkomsten van de participatie (van inwoners en stakeholders) en het beleid op hoofdlijnen. Ook staat in het achtergronddocument, conform de vastgestelde startnotitie, de context van de omgevingsvisie kom en de gekozen koers voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie kom. De discussienota is opgesteld aan de hand van de participatieresultaten, onderwerpen die onze samenleving van belang vindt. Dat betekent dat onderwerpen ook kunnen ontbreken omdat het voor nu geen prioriteit heeft.

Hoewel de focus van de omgevingsvisie voornamelijk ligt op de bebouwde kom, speelt het buitengebied een belangrijke rol bij diverse thema's. Onderwerpen zoals duurzaamheid, mobiliteit en landschappelijke kwaliteiten kennen sterke verbanden tussen de bebouwde kom en het buitengebied. De Omgevingsvisie Buitengebied heeft echter nog niet over alle thema's uitspraken gedaan. Omdat we wettelijk verplicht zijn om één integrale omgevingsvisie op te stellen waarin zowel de bebouwde kom als het buitengebied samenkomen, is de input over het buitengebied meegenomen in de voorliggende discussienota. Dit zorgt ervoor dat beide gebieden beter op elkaar aansluiten en dat toekomstige keuzes passen bij de behoeften van zowel het dorp als het buitengebied.

2 LEESWIJZER

De opbouw van de discussienota ziet er verder als volgt uit:

- **Hoofdstuk 2: Verantwoording participatie**

Hierin wordt toegelicht hoe input is opgehaald via drie trajecten:

- Participatie met de samenleving: inwoners en stakeholders
- Participatie met politiek: raad en college
- Beleidskaders en participatie met beleidsmedewerkers

- **Hoofdstuk 3: Terugblik op de kernopgaven**

Dit hoofdstuk reflecteert op de kernopgaven uit het Verhaal van Winterswijk.

- **Hoofdstuk 4: Integraal toekomstverhaal van Winterswijk in 2040**

Hierin wordt een inspirerend en samenhangend toekomstbeeld geschetst van Winterswijk in 2040. Dit hoofdstuk bevat ook een aantal stellingen die betrekking hebben op de kernopgaven. De raad wordt gevraagd om hierover te debatteren en de gewenste richting aan te geven.

- **Hoofdstukken 5 t/m 10: Thematische hoofdstukken**

Elk thematische hoofdstuk gaat in op een specifieke deelopgave en volgt dezelfde structuur:

1. Huidige beleid: Beschrijving van de huidige beleidslijnen en kaders op hoofdlijnen.

2. Input uit participatie: Samenvatting van de belangrijkste inzichten uit college- en raadsessie en vanuit onze samenleving en stakeholders. In het achtergronddocument dat is toegevoegd als bijlage is het complete overzicht van alle opgehaalde informatie te lezen. Bij sommige thema's is meer informatie opgehaald. De reden hiervan is dat bij sommige onderwerpen meer discussie was dan bij andere onderwerpen.

3. Overeenkomsten en discussiepunten: Een overzicht van gedeelde visies en onderwerpen waar nog discussie over bestaat. De raad wordt gevraagd om over de vraagstukken waar nog geen gedeelde visie over is een standpunt in te nemen.

4. Stellingen: Per thema zijn stellingen opgenomen over een aantal keuzes die voorliggen. De raad wordt gevraagd om hierover te discussiëren en richting te geven voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie kom.

VERANTWOORDING PARTICIPATIE

2

1 PARTICIPATIE INWONERS EN ONDERNEMERS

De gemeente stelt de omgevingsvisie kom en daarmee ook de discussienota niet in zijn eentje op. Daarvoor werken we graag samen met de inwoners, ondernemers en organisaties in Winterswijk en andere relevante stakeholders.

- Eerder is in 2023 een digitale enquête uitgevoerd. Deze enquête was bedoeld om een eerste inventarisatie te maken van de visie van bewoners aan de hand van de wensprikker. De wensprikker was bedoeld voor inwoners en de opgaveprikker voor ondernemers in Winterswijk.
- In september en oktober is opnieuw een enquête uitgezet onder de inwoners en ondernemers van Winterswijk. Deze enquête was gericht op het verder verdiepen van de thema's. De enquête was te bereiken via www.winterswijk.nl/omgevingsvisie en is door de gemeente onder meer via sociale media onder de aandacht gebracht.
- Verder hebben er ook verdiepende gesprekken plaatsgevonden in de samenleving. Wethouder Metaal – ten Dolle en leden van de projectgroep hebben een toer door Winterswijk gemaakt in de wijken om met inwoners in gesprek te gaan over de toekomst van Winterswijk. Ondanks inspanningen om jongeren ook in deze fase te betrekken, bleek hiervoor onvoldoende animo. Daarom hebben we gebruik gemaakt van de resultaten uit de enquête en is gebruik gemaakt van een rapport van WijZ. Een enthousiaste groep Winterswijkse twintigers die graag meedenkt over de toekomst van Winterswijk. Daarnaast is er een sessie georganiseerd in de Whemerhof waar de 55-plussers uit Winterswijk aan de hand van een drietal casussen input hebben geleverd voor de discussienota.

De resultaten van de participatie zijn onderdeel van de discussienota. In dit document is een selectie van de meest genoemde punten opgenomen. In het achtergronddocument staat de volledige opgehaalde informatie van de participatie op hoofdlijnen.

2 STAKEHOLDERS PARTICIPATIE

Het participatieproces met stakeholders heeft op twee manieren plaatsgevonden. Allereerst hebben we input gevraagd via de bestaande overlegkanalen met onze vaste partners. Daarnaast hebben we twee gerichte stakeholderbijeenkomsten georganiseerd. De eerste bijeenkomst richtte zich op professionele partners, zoals de veiligheidsregio, het waterschap, de omgevingsdienst, de woningbouwcorporatie. De tweede sessie was specifiek bedoeld voor lokale maatschappelijke organisaties, zoals verenigingen en belangenorganisaties. Door deze aanpak konden we een breed scala aan ideeën en aandachtspunten ophalen, die een afspiegeling vormen van zowel de regionale als de lokale belangen.

3 INPUT BIJ RAAD EN COLLEGE

Bij het opstellen van een omgevingsvisie kom is de betrokkenheid van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders cruciaal. In dit proces waren de raad en het college op specifieke momenten nauw betrokken om richting te geven aan de visie en hun inzichten en standpunten in te brengen.

Raadsessie op 10 oktober

Op 10 oktober vond een informele, besloten raadsessie plaats, waarbij de raad de gelegenheid kreeg om in een vertrouwelijke omgeving mee te denken over de contouren van de omgevingsvisie kom aan de hand van dilemma's en bijbehorende redeneerlijnen. Tijdens deze sessie kregen de raadsleden verschillende stellingen voorgeschoteld die de mogelijke keuzes en richtingen binnen de visie weerspiegelen en werd gesproken over effecten van keuzes. De raad werd gevraagd om per stelling een keuze te maken en deze te onderbouwen. Dit proces maakte zichtbaar over welke thema's en keuzes er consensus was en waar verdeeldheid over bestaat. Vervolgens werd ingezoomd op de stellingen die aanleiding gaven tot discussie, waarbij verschillende standpunten en argumenten zijn besproken. Deze sessie bood een vertrouwelijke omgeving waarin raadsleden vrij konden discussiëren, wat heeft bijgedragen aan een beter begrip van de verschillende perspectieven en prioriteiten binnen de raad.

College op 29 oktober

Op 29 oktober werd een sessie georganiseerd met het college van burgemeester en wethouders waarin eveneens werd gewerkt met dezelfde dilemma's en redeneerlijnen. Net als bij de raadsessie kreeg het college stellingen voorgelegd, gekoppeld aan belangrijke thema's binnen de omgevingsvisie kom. Het college werd gevraagd om keuzes te maken en hun argumenten te delen, waardoor in kaart werd gebracht waar overeenstemming was en waar de meningen uiteenliepen. In de sessie is vervolgens ingezoomd op de onderwerpen waar verdeeldheid over bestond. Dit hielp om inzicht te krijgen in de verschillende argumenten vanuit de uitvoerende verantwoordelijkheid van het college.

De inzichten uit de raads- en collegesessies zijn gebruikt voor deze discussienota.

4 AMBTELIJK PARTICIPATIEPROCES

Bij het opstellen van deze discussienota hebben de beleidsmedewerkers een belangrijke rol gespeeld door hun expertise en inzichten te delen. Zij zijn gevraagd om input te leveren over het bestaande beleid per thema, de belangrijkste trends en ontwikkelingen binnen hun vakgebieden en aandachtspunten die van belang zijn voor de toekomst van Winterswijk.

Beleid op hoofdlijnen als basis

De beleidsmedewerkers hebben memo's aangeleverd met hierin een samenvatting van bestaand beleid en de vraagstukken die dit domein spelen, gericht op de hoofdlijnen en de belangrijkste kaders. Dit helpt om een helder overzicht te creëren van wat al is vastgelegd en welke koers de gemeente op verschillende thema's volgt, zoals ruimtelijke ordening, duurzaamheid, mobiliteit en sociaal beleid. Door dit beleid overzichtelijk op een rij te zetten, wordt een stevige basis gelegd voor de omgevingsvisie kom.

KERNOPGAVEN VERHAAL VAN WINTERSWIJK

3

In het 'Verhaal van Winterswijk' worden drie kernopgaven en zes deelopgaven beschreven. Deze opgaven waren de basis voor het participatietraject. We grijpen terug naar deze opgaven door een eerste koers te schetsen in deze discussienota die richting geeft aan deze opgaven. Doel van deze discussienota is om onderwerpen ter discussie te stellen die van belang zijn voor de toekomst van Winterswijk. We borduren ook voort op 'Het Verhaal van Winterswijk'. Dit is een vastgesteld document. We nemen de belangrijkste lijnen mee voor het beschrijven van de identiteit van Winterswijk in deze nota. In het verhaal van Winterswijk wordt o.a. stilgestaan bij de kernkwaliteiten en geschiedenis van Winterswijk. De teksten over de kernkwaliteiten zijn beknopt opgenomen in deze nota. Deze worden uitgebreider meegenomen in het opstellen van het ontwerp omgevingsvisie in de volgende fase.

Kernopgave 1: Het visitekaartje van Winterswijk

Denken we aan de positie van Winterswijk: hoe Winterswijk zich lokaal, regionaal en landelijk presenteert, dan valt het prachtige landschap als eerste kwaliteit op. Gevolgd door het levendige centrum dat vooral in de (Eu)regio in trek is en ook aan eigen bewoners een goed woonklimaat biedt. Toch lijkt het erop dat veel van 'het succes van Winterswijk' op z'n natuurlijke beloop is ontstaan, met relatief weinig aansturing. Omdat de leefbaarheid en toekomstbestendigheid ook drijven op die natuurlijke succesfactoren, dringt het besef door dat we veel meer kunnen en moeten inzetten op 'de kracht van Winterswijk'. De identiteit en kwaliteit en daarmee dus de herkenbaarheid van Winterswijk, zijn essentieel om inwoners en ondernemers hier te houden en nieuwe groepen aan ons te binden.

Winterswijk onderscheidt zich ten opzichte van andere grote kernen niet door bijvoorbeeld werkgelegenheid, bereikbaarheid of de ligging in een breed (stedelijk) netwerk. Het onderscheidt zich wél met de landschappelijke kwaliteit, samen met de dorpse gezelligheid en de stadse voorzieningen. Winterswijk moet het hebben van haar eigen kwaliteiten en zichzelf daarmee krachtiger en toekomstbestendiger neerzetten.

Kernopgave 2: Vergrijzing en emigratie, hoe blijven we als grote kern vitaal?

Een groot vraagstuk voor Winterswijk is de vergrijzing samen met ontgroening. De vergrijzing zet door en veel jongeren trekken voor studie en werk weg uit Winterswijk. Doen we niets, dan wordt op korte termijn het gevolg door de scheefgroei in onze bevolkingssamenstelling merkbaar. Dit gaat leiden tot afname van onze bevolking. Ook ontstaat op korte termijn een grotere vraag naar zorg. Mensen worden steeds ouder en het aandeel ouderen neemt toe. Ouderen wonen vaker zelfstandig en vaak ook alleen. De druk op de formele en informele zorg (mantelzorg) wordt hierdoor groter. Er is voldoende arbeidskracht nodig om de formele zorg in te richten, maar ook familie om bijvoorbeeld mantelzorg op te vangen. Tegelijkertijd krijgt Winterswijk ook te maken met ontgroening. Ontgroening zorgt ervoor dat jongeren wegtrekken en dat heeft effect op de arbeidsmarkt. Ook heeft de ontgroening effect op het in stand houden van voorzieningen zoals scholen, cultuur, sport en het verenigingsleven waar Winterswijk om bekend staat. Als mensen minder gebruik maken van deze voorzieningen, wordt ook de leefbaarheid als geheel aangetast. Er dreigt een spiraal omlaag van een steeds minder vitale lokale economie, minder voorzieningen en uiteindelijk ook leegstand van vastgoed. We moeten proberen die spiraal de komende tien jaren vóór te zijn en voorzieningen ook in mindere tijden te behouden. We moeten iets aan onze demografie doen. Nu landelijk steeds meer discussie is of het nog wel verstandig is om in lagergelegen gebieden van Nederland woningen te gaan bouwen, ontstaan er wellicht kansen.

Kernopgave 3: Gastvrij Winterswijk

Winterswijk trekt jaarlijks een groot aantal bezoekers: toeristen, dagjesmensen, Duitse bezoekers en bezoekers uit de regio. Grote trekkers zijn ons mooie landschap en het succesvolle centrum. Hoewel Winterswijk zelf ca. 29.000 inwoners telt, past het centrumaanbod bij een middelgrote stad van ca. 70.000 inwoners. Winterswijk is gastvrij en ontvangt allerhande bezoekers en nieuwe Winterswijkers met een warm welkom. Gastvrijheid en onderlinge betrokkenheid is een basiswaarde voor Winterswijk. Voor onze vitaliteit in de toekomst is het van groot belang dat we nieuwe inwoners aantrekken en ons open en uitnodigend blijven opstellen. Onze voorzieningen draaien op arbeidskracht en gebruikers (inwoners en veel bezoekers). Daarom is het belangrijk om ons wervend op te stellen naar de toekomst en nieuwe inwoners aan te trekken: mensen die willen wonen én werken in Winterswijk, en zo net als vroeger de gemeenschap samen vitaal houden. Gezien de lopende vergrijzing en ontgroening moeten we de opgave hierin niet onderschatten: het is niet alleen gastvrij blijven, maar een flinke stap extra doen om Winterswijk als gemeenschap overeind te houden.

Bezoekers en inwoners vormen samen de gouden combinatie: het voorzieningenniveau en dus het aanbod voor eigen inwoners bestaat dankzij de grote aantallen bezoekers en toeristen die Winterswijk trekt. Met andere woorden: inwoners profiteren mee van de toeristische aantrekkingskracht. Ons gastvrij blijven opstellen en zorgen dat we Winterswijk samen nog flink aantrekkelijker en wervender maken is dus een stevige opgave en van cruciaal belang voor de toekomstbestendigheid van Winterswijk. Zoals omschreven in de Reis van Winterswijk maken we de toekomst samen met onze inwoners, ondernemers, toeristen en dagjesmensen, bezoekers uit de (EU)regio, arbeidsmigranten en statushouders.

Deelopgave 1: Een attractief (groter) kerngebied

Deelopgave 2: Leefbaar en prettig wonen in de kom

Deelopgave 3: De Winterswijkse (duurzame) mobiliteitsopgave

Deelopgave 4: Een groen en levend dorp

Deelopgave 5: Meedoen in Winterswijk

Deelopgave 6: Economisch (veelzijdig) vitaal

Voor de complete uitwerking van de zes deelopgaven zie bijlagen 'Verhaal van Winterswijk'.

HET INTEGRALE TOEKOMSTVERHAAL VAN WINTERSWIJK

4

Het toekomstverhaal van Winterswijk in 2040 schetst een inspirerend en samenhangend beeld van Winterswijk in de toekomst als een plek waar historie en vernieuwing elkaar versterken. Dit hoofdstuk bouwt voort op de drie kernopgaven en zes deelopgaven uit het Verhaal van Winterswijk. Om deze opgaven aan te gaan moeten keuzes gemaakt worden. In dit levendige toekomstbeeld wordt de doorwerking van een aantal mogelijke keuzes weergegeven.

1 TOEKOMSTBEELD 2040

De warmte komt me tegemoet zodra ik de trein uitstap. Hèhè, eindelijk weer in Winterswijk. De vergadering in Apeldoorn duurde langer dan verwacht, maar gelukkig kon ik nog net de sneltrein halen. Het ontbreken van een overstap in Zutphen scheelt weer een kwartier, en daardoor ben ik nu toch nog op tijd bij de kinderopvang. De stress van de dag glijdt weer van me af als ik naar het mooie historische stationsgebouw loop. Ondanks dat het station inmiddels een kleine jongen is tussen de grote zorgvoorziening en het GKC achter het station, en de appartementengebouwen op de hoek van de parallelweg, heeft het nog niets van zijn statigheid verloren. Op deze plek zou je bijna kunnen denken dat je in een stad bent beland, ook al vind ik Winterswijk echt nog een dorp, mijn dorp.

Snel pak ik mijn bakfiets. Er is zelfs nog tijd om even mijn schoenen op te halen. Binnen een paar minuten ben ik bij de gezellige fietsparkeerplaats bij de Torenstraat, waar op een donderdag altijd nog wel ruimte is. Onder de bomen is het hier heerlijk koel. Zo fijn dat die sprietjes van een paar jaar geleden nu bomen met volle kruinen zijn! Ook het groen in de Misterstraat staat er in de zomer mooi bij. Zo te zien ben ik niet de enige die ervan geniet – het is druk! Uit gewoonte ga ik na of het een Duitse feestdag is, maar nee, kennelijk zijn er genoeg dagjesmensen die Winterswijk ook op een normale doordeweekse dag wel weten te vinden.

Zodra ik mijn schoenen opgehaald heb pak ik mijn fiets weer en steek de markt over. Overal zitten de terrassen vol. Tussen de bomen hangen vaandels met daarop het logo van "500 jaar Jacobskerk". O ja, daar had ik iets over gelezen. De kerk ziet er nog precies zo uit als toen die gebouwd werd rond 1500, op de kleine uitbouw van het theater na. Dat doet me eraan denken: Bas en ik waren van plan dit weekend naar de afscheidsshow van Ilse de Lange in de Jacobskerk te gaan. Als we daarvoor uit eten willen gaan moeten we er wel aan denken om te reserveren.

Vanaf de Wheme kan ik bijna een kilometer langs de Whemerbeek fietsen voordat ik af moet buigen naar de Kleine Kastanje. Een libelle raakt bijna verstrikt in mijn haren, maar ik weet het beestje nog net te ontwijken. Overal langs de beek zitten ouderen op bankjes of scholieren op het gras. Daar is het ook echt wel het weer voor, als we straks de hond uit laten kunnen we misschien ook wel even een ommetje maken via de beek. Nu eerst Jet en Mats ophalen.

Bij het gloednieuwe gebouw van de kinderopvang zet ik mijn bakfiets naast de vele anderen. Wat is het toch een mooi gebouw, niet gek dat dit een landelijke duurzaamheidsprijs heeft gewonnen. Het is ook bijna niet te geloven dat de groepen nu alweer vol zitten, terwijl deze locatie pas vorig jaar open is gegaan. Tien jaar geleden leek het er nog op dat er BSO's moesten sluiten, maar daar is al lang geen sprake meer van. Daar hebben wij en de andere bewoners van het Leemkamp dan ook goed ons best voor gedaan: afgelopen jaren was er een heuse babyboom in de wijk!

Met de kinderen voorin fiets ik het laatste naar huis. In mijn hoofd ga ik na wat er nog allemaal moet gebeuren voor het weekend. Morgenavond een boog zetten voor het vijfentwintig jaar huwelijk van de burens, Jet naar haar orkestklasje, Mats heeft voetbal, Bas naar de corsoclub, en vanavond mag ik met onze klankbordgroep meedenken over een potentiële uitbreidingswijk... Alles bij elkaar wordt het toch best weer druk. Gaan we dat allemaal redden?

Mijn schouders ontspannen zodra ik langs de bomenlaan van de Bataafseweg fiets en tussen het groen ons huis kan ontdekken. Ondertussen vertelt Mats voluit over zijn dag, terwijl Jet een vlinder bewondert die op haar hand geland is. Wat een heerlijk plekje hebben we hier toch. Een plek waar iedereen elkaar kent en naar elkaar omkijkt, ongeacht of je hier al generaties woont of net bent gearriveerd. Ach, 't kump allemaal wal good.

Waar willen we de komende jaren met elkaar naartoe werken? Wat zijn onze dromen en prioriteiten? Willen we een stedelijke as in het centrum met hoge appartementengebouwen, geclusterde zorgvoorzieningen, betere bereikbaarheid door de sneltrein, een groen en levendig centrum, een bloeiend verenigingsleven, een nieuwe woonwijk voor onder andere jonge gezinnen in het oosten... is dat Ons Winterswijk?

Winterswijk in 2040 wordt hier gepresenteerd als een levendig en aantrekkelijk dorp waar identiteit, landschappelijke kwaliteiten en gastvrijheid hand in hand gaan met duurzame groei en ontwikkeling. Dit verhaal neemt ons mee langs plekken en thema's die direct voortvloeien uit keuzes die gemaakt zijn naar aanleiding van de drie kernopgaven en zes deelopgaven. Deze keuzes geven niet alleen richting aan de uitdagingen van vandaag, maar ook aan de ambities voor de toekomst.

4.2 STELLINGEN

Vergrijzing en emigratie: Winterswijk vitaal houden door woningbouw en voorzieningen

1. Voldoende werkgelegenheid en aantrekkelijke woningen voor jongeren en jonge gezinnen zijn noodzakelijk om onze voorzieningen en brede economie te kunnen behouden.
2. We geven voor wat betreft woningbouw prioriteit aan inbreiding boven uitbreiding.

Het visitekaartje van Winterswijk: Identiteit en kwaliteit versterken

3. Ruimtelijke ontwikkelingen binnen de kom moeten de identiteit respecteren en versterken.
4. Bij de unieke Winterswijkse identiteit horen in ieder geval het winkelcentrum, de Storm en het SKB.

Gastvrij Winterswijk: Toerisme en inwoners versterken elkaar

5. Parkeergelegenheid op 10 minuten wandelen vanaf de winkelstraat rekenen we ook mee voor het centumparkeren.
6. De gemeente Winterswijk benut de markt een aantal keren per jaar voor grootschalige evenementen.

GROEN, ERFGOED EN KLIMAAT ADAPTATIE

5

Welke opgaven staan centraal in dit hoofdstuk?

- Kernopgave 2: visitekaartje van Winterswijk
- Kernopgave 3: gastvrij Winterswijk
- Deelopgave 1: een attractief (groter) kerngebied
- Deelopgave 2: leefbaar en prettig wonen in de kom
- Deelopgave 4: een groen en levend dorp

In het eerste thema van de discussienota wordt ingegaan op het openbaar groen, erfgoed en klimaatadaptatie. Deze thema's dragen bij aan meerdere opgaven uit het Verhaal van Winterswijk. Denk bijvoorbeeld aan de rol van groen in de aantrekkelijkheid en uitstraling van Winterswijk. En ons erfgoed² dat de identiteit en daarmee het visitekaartje van Winterswijk is. Er wordt inzichtelijk gemaakt hoe vanuit beleid, raad en college en onze samenleving gekeken wordt naar de toekomst van deze thema's. Welke overeenkomsten hebben we met elkaar en wat zijn discussiepunten. De onderstaande tabel bevat een selectie van de belangrijkste punten die zijn opgehaald.

² Erfgoed is dat wat we uit het verleden hebben en waarmee we leven in het hier en nu. Dit kan zowel materieel als immaterieel erfgoed omvatten. Materieel erfgoed bestaat uit fysieke objecten en plekken zoals monumenten, gebouwen, kunstwerken, landschappen, aardkundige- en archeologische vondsten. Immaterieel erfgoed betreft tradities, kennis, rituelen, festivals, taal en ambachten.

1 BELEID EN RESULTAAT PARTICIPATIE³

Gemeentelijk beleid	Raad en college	Inwoners en stakeholders
• Water en bodem als basis voor toekomstige ontwikkelingen: Natuurlijke waterhuishouding en bodemcapaciteit bepalen bouwlocaties om overlast en schade te voorkomen. • Klimaatbestendige inrichting: er wordt geanticipeerd op klimaatverandering door lage gebieden te vermijden, bevorderen van waterinfiltratie en minder verhard oppervlak om hitte tegen te gaan. • Samenwerking met waterschap: ruimtelijke ontwikkelingen worden in overleg met het waterschap onderzocht om duurzame en kostenefficiënte oplossingen te realiseren. • Herinrichting van beeklopen door het Waterschap: beeklopen worden heringericht voor betere waterinfiltratie, minder drainage en toename van biodiversiteit en landschapsversterking. • Verbinden van groen en bebouwd gebied: creëren van koele, groene routes door het onderling verbinden van parken in het centrum en richting het buitengebied en het vergroenen van de radialen (wegen).	• Merendeel eens: met een inzet op versterken ecologische verbindingzones. • Merendeel eens: met toevoegen van nieuw water in bestaande natuur: Verhoog ecologische en toeristische waarde zonder landbouwgrond te gebruiken. • Merendeel eens: onderzoeken of de recreatieve en natuurwaarde behouden en versterkt kunnen worden als bijvoorbeeld 't Hilgelo ook met het bekensysteem verbonden wordt. • Verdeeldheid: over lage of hoge buffers: uitwerkingsvraag. • Verdeeldheid: over wel of geen woningbouw rondom buffers. • Verdeeldheid: over zichtbaar maken van Whemerbeek (merendeels is het eens over het bovenhalen van de Whemerbeek vanaf de locatie De Morse.).	• Bewoners hechten sterk aan het behoud van het landschap van Winterswijk, inclusief het karakteristieke bekenstelsel, dat zowel een ecologisch als functioneel van waarde is. Deze beken kunnen bijdragen aan het klimaatbestendig maken van Winterswijk. Ook stakeholders vinden dit belangrijk in het tegengaan van hittestress en het bevorderen van leefklimaat. • Zowel inwoners als stakeholders benadrukken het belang van het behoud van de cultuurhistorische waarde van het dorp. Veel inwoners zijn tegen het slopen van karakteristieke en historische gebouwen. Een creatieve herbestemming heeft de voorkeur in plaats van sloopnieuwbouw. • Het behoud van het karakter van Winterswijk en haar identiteit op het gebied van cultuurhistorie in de bebouwde kom maar ook het landschap is cruciaal voor toekomstige ontwikkelingen. • Naast cultuurhistorie speelt ook de groene omgeving een belangrijke rol voor een gezonde leefomgeving. Inwoners waarderen de groene omgeving en zien kansen om de stadsparken met elkaar te verbinden voor meer vergroening.

³ Zie achtergronddocument H1 voor totaal overzicht participatie.

- Inheemse beplanting: bevordering van inheemse beplanting, vooral in het buitengebied, en vergroening van het centrum volgens de 3-30-300 regel.
- Biodiversiteit in de bebouwde kom: behouden en versterken van groene en blauwe structuren (o.a. hoofdgroenstructuur), vergroening van de openbare ruimte, en stimulering van burgerinitiatieven.
- Uitvoering geven aan natuur inclusieve maatregelen bij alle ruimtelijke ontwikkelingen (op elke plek zijn mogelijkheden).
- Voor alle gebieden in onze gemeente: kernen, industriegebieden en buitengebied, zetten we erfgoed actief in bij de ruimtelijke opgaven. Erfgoed biedt immers de kernkwaliteiten van een gebied. In de basis gaat behoud erfgoed voor nieuwbouw. (Erfgoednota)
- De komende 15 jaar zullen diverse kerkgebouwen hun functie verliezen (kerkenvisie). Deze vaak markante grotere gebouwen dragen bij aan de identiteit van Winterswijk en bieden mogelijkheden tot ontwikkelingen.
- Multifunctionele landelijke gebieden: kleinschalige inpassing van functies in het landschap, waarbij de kwaliteit en beleving van het landelijke gebied behouden blijven of worden versterkt.
- **Merendeel eens:** inzetten op het vergroenen van de openbare ruimte in de kom en het voorkomen van vastgoed ontwikkeling op belangrijke groenlocaties.
- **Merendeel eens:** inzetten op sociale invulling van openbare ruimte d.m.v. wijkgerichte aanpak met spreiding van maatschappelijke voorzieningen.
- **Verdeeldheid:** over huidige kwaliteit van openbare ruimte in de kom. Sommigen vinden dat er niet hoeft te veranderen, meerderheid vindt dat verbetering nodig is.
Tijdens de raads- en collegesessies zijn geen stellingen specifiek over erfgoed voorgelegd. Reden hiervan is om stellingen voor te leggen waarop discussie en dilemma's werden verwacht. Verwachting is dat veel overeenstemming bestaat over het thema Erfgoed.
- Bij inwoners is daarbij ook het enthousiasme om actief bij te dragen aan groenbeheer en het behoud van natuur. Er wordt aandacht gevraagd voor andere soorten groen zoals moestuinen, groenadoptie en combinatiefuncties zoals groentegels bij parkeerplaatsen.
- Het bestaande groen dient wel voldoende onderhouden te worden.
- Het centrum, als laagste punt van Winterswijk, vraagt om een klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte. Bijvoorbeeld door parkeerplaatsen uit lagergelegen gebieden verplaatsen naar de rand van het centrum en deze locaties vergroenen. Ander voorbeeld is de Whemerbeek deels naar boven halen om wateroverlast te verminderen en de belevingswaarde te vergroten.
- Stakeholders benadrukken dat bij vergroening rekening moet worden gehouden met praktische zaken, zoals de bereikbaarheid voor hulpdiensten.
- Stakeholders pleiten voor natuurinclusief bouwen, waarbij groen wordt geïntegreerd in de bouw en stedelijke omgeving.
- Stakeholder vinden het belangrijk dat de groenstructuur in een groenstructuurplan wordt vastgesteld om consistent beleid te waarborgen.
- Stakeholders geven aan dat de parkeernorm in Winterswijk hoger ligt dan gebruikelijk. Ze stellen voor om daarvan af te wijken, zodat meer ruimte voor groen kan worden vrijgemaakt.
- Stakeholders zien kansen voor de aanleg van lokale ommetjes rondom de bebouwde kom. Dit biedt recreatieve mogelijkheden en ontziet tegelijkertijd kwetsbare natuurgebieden.

2 OVEREENKOMSTEN EN DISCUSSIEPUNTEN

Hieronder zijn op basis van de opgehaalde informatie de overeenkomsten en discussiepunten in beeld gebracht.

2.1 Overeenkomsten

- Alle partijen vinden het belangrijk dat toekomstige ontwikkelingen dienen bij te dragen aan de identiteit en het dorpse karakter van Winterswijk om zo de cultuurhistorie van het dorp te behouden.
- Transformatie van bestaande gebouwen heeft de voorkeur. Waar dit niet mogelijk is, dient nieuwbouw aan te sluiten bij de Winterswijkse identiteit.
- Er is brede steun voor het verbeteren van de kwaliteit van openbare ruimte in Winterswijk, door het verbinden van gefragmenteerd groen. Dit verhoogt niet alleen de biodiversiteit, maar ook de belevingswaarde en leefkwaliteit voor inwoners en bezoekers.
- Merendeel vindt het belangrijk dat er regie wordt genomen over de belangrijke groenstructuren in Winterswijk om hun waarde te behouden en optimaal te benutten.
- Er is steun voor de aanleg en versterking van ecologische verbindingszones, zowel in de kom als buitengebied om biodiversiteit en leefkwaliteit te verbeteren.
- Het verbeteren van groen wordt breed gesteund, waarbij de nadruk ligt op betere bruikbaarheid, aantrekkelijkheid en efficiënt onderhoud.
- Merendeel is voorstander van het combineren van functies in groen. Denk bijvoorbeeld aan geveltuintjes en grasbetonstenen voor parkeerplaatsen.
- Woningbouwontwikkelingen hoeven niet beperkt te blijven tot de westzijde. De oostzijde wordt ook gezien als geschikt, vanuit een water- en bodemsturend perspectief.
- Het behoud en versterking van beken, zowel binnen als buiten de bebouwde kom, worden gezien als een kans om de recreatieve en natuurwaarden te behouden en te versterken en zo Winterswijk klimaatbestendiger in te richten. Bijvoorbeeld door waterbuffers te verbinden met het bekenstelsel.
- Het toevoegen van nieuw water in de bestaande natuur wordt gezien als een effectieve oplossing, omdat dit de ecologische en toeristische waarde verhoogt zonder landbouwgrond aan te tasten.

2.2 Discussiepunten

Er zijn ook onderwerpen waar nog geen gedeelde visie op is. De volgende tegenstrijdigheden vragen om een verdere discussie:

- 1 De heropening van de Whemerbeek in het centrum is een onderwerp dat zowel voorstanders als tegenstanders kent. De heropening versterkt de belevingswaarde, waterhuishouding en ecologische waarde van Winterswijk. Ook kan een open beek in het centrum het stadsbeeld verfraaien en nieuwe recreatiemogelijkheden bieden, zoals terrassen aan het water en speelplaatsen voor kinderen. Argumenten tegen de heropening zijn dat het financiële en ruimtelijke uitdagingen met zich meebrengt, gelet op de beperkte beschikbare ruimte in het centrum.

- 2 Er wordt veelvuldig aangegeven dat we het Winterswijkse karakter willen behouden. Maar wat is ons karakter op het gebied van architectuur? Wat willen we meegeven als richtlijnen wanneer er sprake is van sloopnieuwbouw?
- 3 Water en bodem is de basis voor toekomstige ontwikkelingen in en rondom Winterswijk. We kunnen niet zomaar bouwen waar we willen omdat we te maken hebben met bijvoorbeeld het grondwaterpeil. Hoe gaan we in de toekomst hiermee om? Kiezen we ervoor om bijvoorbeeld geen woningbouw rondom waterbuffers te bouwen? Of draaien we onze handen er niet voor om en geven we het water een prominente plek in een toekomstige woonwijk?
- 4 Er is steun voor de inzet op ecologische verbindingzones. Maar hoe gaan we de biodiversiteit in de kom versterken? Gaan we naast de inzet op behoud en versterken van het bestaande groenstructuren ook inzetten op natuurinclusief bouwen? Wat zijn onze ambitie? Gaan we dit als een verplichting opleggen? De maatregelen zijn relatief eenvoudig en de kosten zijn beperkt. Staan we voor een groene en biodiverse inrichting van de kom? Voor het behoud van onze stedelijke soorten is basiskwaliteit natuur⁵ voor ons de richtlijn.

5.3 STELLINGEN

Groen, erfgoed en klimaatadaptatie

7. Winterswijk moet meer investeren in het behouden en versterken van bestaand groen.
8. De Whemerbeek is belangrijk voor de leefbaarheid en het centrum van Winterswijk, daarom maken we de Whemerbeek zoveel mogelijk zichtbaar.

LEEFBAAR EN AANTREKKELIJK WONEN

6

Bron: R. Rensink

Vanuit welke opgaven uit verhaal van Winterswijk?

- Kernopgave 1: demografie en emigratie
- Deelopgave 2: leefbaar en prettig wonen in de kom
- Deelopgave 4: een groen en levend dorp

In het tweede thema van de discussienota wordt ingegaan op leefbaarheid en aantrekkelijk wonen. Dit thema draagt bij aan kernopgave 1 en deelopgave 2 en 4 uit het Verhaal van Winterswijk. Hoe gaan we om met de vergrijzing en emigratie? Hoe zorgen we voor voldoende en passende woningen voor onze inwoners en nieuwe inwoners, en hoe creëren we een aantrekkelijke en duurzame woonomgeving? Welke overeenkomsten zien we hierin en welke punten vragen nog om verdere discussie en uitwerking? De onderstaande tabel bevat een selectie van de belangrijkste punten die zijn opgehaald uit de beleidsanalyse, sessies met raad en college, input uit samenleving en stakeholders.

1 BELEID EN RESULTAAT PARTICIPATIE

Gemeentelijk beleid	Raad en college	Inwoners en stakeholders
- Winterswijk werkt aan een nieuwe woon- en woonzorgvisie (oftewel het volkshuisvesting-programma), gericht op diverse doelgroepen zoals jongeren, ouderen en arbeidsmigranten. Er komt aandacht voor sociale huur en levensloopbestendige woningen. - Regionale samenwerking richt zich op het versnellen van woningbouw, leefbaarheid, verduurzaming en betaalbaarheid. Dit gebeurt binnen de Regionale Woonagenda 2023-2030 en Woondeal (A/B). - Winterswijk streeft naar energieneutraliteit in 2030 en werkt aan de verduurzaming van de woningvoorraad. Er worden woningen van goede kwaliteit gebouwd om het inwonertal te behouden. - De gemeente wil een groene, aantrekkelijke woonomgeving creëren, met goede voorzieningen en recreatiemogelijkheden in zowel het centrum als het buitengebied. - In het buitengebied wordt wonen en werken gecombineerd, passend bij het landschap. Er komt aandacht voor duurzame voorzieningen en goede verbindingen tussen wijken en voorzieningen.	Merendeel eens: we gaan actief aan de slag met de onevenwichtige bevolkingsopbouw. Dit heeft prioriteit, ook al gaat dat ten koste van bijvoorbeeld bereikbaarheid of recreatie. Merendeel eens: zoeken van evenwicht tussen drie grootheden die we allemaal koesteren: het landschap, de lokale economie en recreatie. Merendeel eens: spreiding van woningbouw, zowel in de huidige kom als buiten de kom, met behoud van karakter. Verdeeldheid: over bouwen voor werknemers of voor eigen inwoners. Verdeeldheid: over locatie van woningbouw (uiteenlopende meningen over de wenselijkheid van uitbreiding naar zuiden, westen of in buurtschappen). Verdeeldheid: overdefinitie van 'hoogbouw' en locatie van hoogbouw.	- Er is vanuit stakeholders behoefte aan een duurzame visie op wonen en voorzieningen, met aandacht voor de demografische krimp en regelgeving rond energietransitie en behoud van leefkwaliteit. Er is vanuit inwoners behoefte - aan betaalbare, diverse woningen, met extra aandacht voor sociale huurwoningen, levensloopbestendige woningen en de behoeften van specifieke doelgroepen zoals starters en senioren. - Er wordt gepleit voor meer hergebruik van bestaande (leegstaande) gebouwen, meer flexibiliteit voor innovatieve woonprojecten en zelfbouwinitiatieven en snellere procedures om sneller woningen te kunnen bouwen. - Er is behoefte aan goede bereikbaarheid en een verbetering van het openbaar vervoer, met frequentere verbindingen en eventuele innovatieve mobiliteitsopties. - Essentiële voorzieningen voor jongeren en ouderen moeten worden behouden om de leefbaarheid van de gemeenschap te waarborgen. Inwoners willen meer groen in de openbare ruimte en een balans tussen levendigheid en rust, met behoud van de natuur.

• Er worden ontmoetingsplekken gecreëerd om eenzaamheid onder ouderen tegen te gaan. • Woningbouw in het buitengebied wordt voorzichtig toegestaan om leegstand in de bebouwde kom te voorkomen. Permanente bewoning van recreatiewoningen blijft verboden, met enkele uitzonderingen.	• Verdeeldheid: over (langetermijn) impact van woningbouw op o.a. mobiliteit, voorzieningen en het behoud van het karakter en het groen. • Merendeel eens: wens om vrijkomende stallen en erven in het buitengebied te transformeren naar woningen, om versterking op een natuurlijke manier te integreren.	• Hoogbouw moet zorgvuldig worden overwogen om het dorpskarakter te behouden, en er is een sterke wens om cultuurhistorische gebouwen te beschermen en her te bestemmen. • Er is behoefte aan goed toegankelijke woningen voor ouderen, bij voorkeur dicht bij voorzieningen, zoals winkels en zorg. • Belangrijke zorgvoorzieningen zijn nabijheid van thuiszorg en een mix van woningtypes om verschillende zorgbehoeften te ondersteunen. • Ouderen vinden het verder belangrijk om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen. Dit kan worden ondersteund door aanpassingen aan woningen (bijv. trapliften) en meer thuiszorg en vrijwilligers. • Jongeren hechten veel waarde aan betaalbare en diverse woningen, groene omgeving, gemengde wijken en een veilige woonomgeving. Met voorzieningen zoals scholen, sport en veilige fietsverbindingen in de nabijheid.
---	--	---

2 OVEREENKOMSTEN EN DISCUSSIEPUNTEN

Hieronder zijn op basis van de opgehaalde informatie de overeenkomsten en discussiepunten in beeld gebracht.

2.1 Overeenkomsten

- Alle partijen vinden het belangrijk om actief aan de slag met de onevenwichtige bevolkingsopbouw, om ervoor te zorgen dat het bestaande voorzieningenniveau behouden blijft en men prettig kan blijven wonen in Winterswijk.
- Er is een breed draagvlak voor gecontroleerde woningbouw die de lokale voorzieningen en economie ondersteunt zonder het landschap of recreatiegebieden te schaden.
- Er is steun voor het idee om woningbouw niet alleen binnen de huidige kom te concentreren, maar ook uit te breiden buiten de kom (al dan niet met een afwegingskader).
- Er is steun voor de spreiding van woningbouw over verschillende gebieden in de kom om een evenwichtige groei te bereiken.

2.2 Discussiepunten

Er zijn ook nog onderwerpen waar nog geen gedeelde visie op is. De volgende tegenstrijdigheden vragen om een verdere discussie en uitwerking:

- 1 De locatie van de woningbouw is een punt van verdeeldheid, met uiteenlopende meningen over de wenselijkheid van uitbreiding naar verschillende richtingen aansluitend op de kern of in buurtschappen. Willen we al concrete uitbreidingslocaties aanwijzen voor uitbreiding of zetten een apart onderzoek/traject in als onderdeel het volkshuisvestingsprogramma?
- 2 Er is verdeeldheid over de impact van woningbouw op mobiliteit en het behoud van het karakter van buurtschappen en de vraag of woningbouw daadwerkelijk de lokale economie versterkt.

De grootste discussiepunten liggen dus bij de locaties voor woningbouw en de lange termijn impact daarvan, zoals verkeersdrukke en het behoud van het karakter van buurtschappen en het groen.

6.3 STELLINGEN

Leefbaar en aantrekkelijk wonen

9. Voorzieningen voor jongeren en jonge gezinnen moeten prioriteit krijgen.
10. De nadruk bij woningbouw moet liggen op kleinere woningen binnen de bebouwde kom.
11. Hoogbouw en behoud van het dorpse karakter gaan samen in nieuwbouw ontwikkelingen.
12. Er mogen op specifieke locaties iconische hoogbouwprojecten in het centrum komen.
13. De gemeente Winterswijk moet actief meedenken en geschikte bouwlocaties faciliteren om sociale huurwoningen mogelijk te maken.
14. Bij nieuwbouw ontwikkelingen in het centrum gaan we de parkeernorm versoepelen.
15. Ruimtelijke kwaliteit is ons wat waard, daar durven we zelfs extra geld voor beschikbaar te stellen.
16. Kwalitatieve permanente woningen gaan voor op flexwoningen.

BEREIKBAAR EN TOEGANKELIJK

7

Vanuit welke opgaven uit verhaal van Winterswijk?

- Deelopgave 1: een attractief (groter) kerngebied
- Deelopgave 3: de Winterswijkse (duurzame) mobiliteitsopgave

Het derde thema van de discussienota gaat over bereikbaarheid en de toegankelijkheid. Deze thema's dragen bij aan deelopgave 1 en 3 uit het Verhaal van Winterswijk. Hoe bewegen onze inwoners en bezoekers zich veilig en duurzaam door Winterswijk of van en naar het centrum? Welke overeenkomsten hebben we met elkaar en wat zijn discussiepunten? De onderstaande tabel bevat een selectie van de belangrijkste punten die zijn opgehaald uit de beleidsanalyse, sessies met raad en college, input uit samenleving en stakeholders.

1 BELEID EN RESULTAAT PARTICIPATIE⁷

Gemeentelijk beleid	Raad en college	Inwoners en stakeholders
• Verbeteren van de verkeersveiligheid op gevaarlijke locaties (kruispunten, wegvakken, provinciale wegen en routes voor het langzaam verkeer (ook de component sociale veiligheid). • Ontwikkelen van een veilig en aantrekkelijk fietsnetwerk met goede en voldoende stallingen en verbindingen. • Optimaliseren van parkeer-capaciteit in het centrum en wijken, met focus op efficiënte parkeerroutes en gebruik van (grotere) parkeerterreinen en (toekomstige) parkeergarages). • Verbeteren van de doorstroming voor het gemotoriseerd verkeer op de wegen die daartoe geschikt zijn, met aandacht voor knelpunten en bevordering van een veilige afwikkeling met (kruisend) fietsverkeer. • Behouden en versterken van het regulier openbaar vervoer (trein en bus), inclusief Regio Express (trein) en verbindingen naar Arnhem (trein) en Zutphen (Apeldoorn) (trein) en Enschede (bus).	• Merendeel eens: wens om grote parkeerplaatsen in het centrum te behouden. • Merendeel eens: wens voor betere bewegwijzering om efficiënt de openbare ruimte en parkeerplekken te benutten. We gaan zoekverkeer tegen • Merendeel eens: bereikbaarheid van ziekenhuis dient verbeterd te worden, initiatief ligt bij de provincie. • Merendeel eens: Bij verdere bouwontwikkelingen dient rekening te worden gehouden met de wegcapaciteit. De Rondweg West en de stedelijke as (stationsstraat, Dingstraat, Zonnebrink / Laan van Hilbelink) lopen vol. • Merendeel eens: maatregelen zoals blauwe schijf voor behoud bereikbaarheid centrum en boodschappen doen.	• Inwoners hechten veel waarde aan een openbare ruimte die toegankelijk is voor alle doelgroepen, inclusief ouderen en mensen met een beperking. • Er is behoefte aan veilige fiets- en wandelroutes waarbij ook rekening wordt gehouden met minder mobiele deelnemers in het verkeer. En voldoende veilige oversteeklocaties. • In het centrum willen inwoners meer voetgangersvriendelijke zones en voldoende veilige en aantrekkelijke fietsparkeerplekken om het fietsgebruik te stimuleren. • Een meerderheid van de inwoners vindt het belangrijk dat gratis parkeren in het centrum behouden blijft. Daarnaast is er behoefte aan voldoende en bereikbare parkeerfaciliteiten. • Er is onder inwoners draagvlak om parkeerplaatsen te verplaatsen naar de randen van het centrum. • Parkeerplaatsen die buiten het centrum liggen moeten worden voorzien van veilige en duidelijke looproutes naar het centrum, met veilige oversteekplaatsen.

⁷ Zie achtergronddocument H3 voor totaal overzicht participatie.

• Regionale samenwerking voor betere doorstroming op provinciale wegen en verbeterde bereikbaarheid van voorzieningen. • Verbeteren van infrastructuur voor voetgangers en fietsers, inclusief laadpunten voor e-bikes en robuuste stallingen. • Stimuleren van elektrisch vervoer en deelvervoer. • Er gaat een gemeentelijk mobiliteitsplan (GMP) opgesteld worden waarin aspecten van verkeer en vervoer worden benoemd op hoofdlijnen en die in de komende jaren (tot 2040) worden uitgevoerd.	• Merendeel eens: stimuleren van fietsgebruik. • Verdeeldheid: over parkeerbehoefte en behouden gratis parkeren. Merendeel is het eens om betaald parkeren in te voeren bij nieuwe gestapelde parkeervoorzieningen en het invoeren van blauwe zones.	• Voor het openbaar vervoer wordt ook aandacht gevraagd. Inwoners vragen om meer bushaltes en verbeterde verbindingen naar belangrijke voorzieningen zoals het treinstation en het ziekenhuis. Toegankelijkheid en frequentie zijn daarbij van belang. • Door de toenemende vergrijzing in de buurtschappen is een goede verbinding met de kom cruciaal. Inwoners vragen om veilige en goed onderhouden wegen. • Het belang van een goede verbinding in de regio wordt ook benadrukt. Inwoners van Winterswijk moeten zich gemakkelijk kunnen verplaatsen naar hun werk in de regio, maar ook moeten Winterswijkse bedrijven goed bereikbaar zijn voor werknemers uit de regio. Specifiek wordt aandacht gevraagd voor de verbinding tussen Winterswijk en Enschede, evenals de kansen voor verbeterde verbindingen met Duitsland • Stakeholders geven mee om ook na te denken over innovatieve toepassingen zoals deelauto's. Dit kan bijdragen aan het verminderen van het hoge autobezit in Winterswijk en de overstap naar duurzamere mobiliteit vergemakkelijken.

2 OVEREENKOMSTEN EN DISCUSSIEPUNTEN

Hieronder zijn op basis van de opgehaalde informatie de overeenkomsten en discussiepunten in beeld gebracht.

2.1 Overeenkomsten

- Er is brede steun om de openbare ruimte op een toegankelijke manier in te richten bestaande uit veilige en bruikbare voet- en fietsverbindingen.
- Door de meerderheid wordt aandacht gevraagd voor de verbetering van fietsvoorzieningen, infrastructuur en parkeervoorzieningen. Hiermee wordt het fietsgebruik gestimuleerd.
- Verbetering van de bereikbaarheid van het ziekenhuis vindt ook merendeel belangrijk, evenals het idee om een gezamenlijk ontwikkelplan te maken met de provincie voor provinciale wegen ten behoeve van het openbaar vervoer.
- Er is brede steun voor een goede regionale bereikbaarheid om onze regiofunctie te behouden en waar mogelijk te versterken. Dit betreft treinverbindingen naar Arnhem, Zutphen (Apeldoorn-Randstad), de buslijn naar Enschede en de doorstroming op de provinciale wegen.

2.2 Discussiepunten

- 1 Er is verdeeldheid over de toekomst van de Winterswijkse Rondweg. Op de piekmomenten kan de rondweg, met name rondweg West en de stedelijke as, vollopen met verkeer. De vraag is of we proactief een onderzoek willen starten naar de mogelijkheden voor de eventuele doortrekking van de rondweg, waar nodig in samenwerking met de Provincie, om de verkeersdrukte structureel te verlichten. Of wachten we met het nemen van maatregelen totdat er nieuwe bouwontwikkelingen spelen die leiden tot een toename van verkeersdruk op de rondweg of stedelijke as?
- 2 Er is discussie over parkeren in het centrum. Het centrum van Winterswijk is aantrekkelijk mede door het gratis kunnen parkeren nabij winkelvoorzieningen. Tegelijkertijd wordt er druk ervaren op de beschikbaarheid van parkeerplaatsen in het centrum, hoewel recent onderzoek uitwijst dat er aan de randen van het centrum voldoende parkeercapaciteit is, zelfs op drukke dagen zoals zaterdag. Dit roept de vraag op welke koers we kiezen: Kiezen we ervoor om de parkeerfaciliteiten in en nabij het centrum te behouden of gaan we ons meer richten op het parkeren aan de rand van het centrum? Of gaan we in het centrum parkeerzones aanwijzen?
- 3 Los van de richting op bovenstaand punt, is er ook geen eenduidige visie over hoe parkeren in de toekomst het beste kan worden georganiseerd. Er is verdeeldheid over de mogelijke oplossingen, zoals het stapelen van parkeerplaatsen of het verplaatsen van parkeerplekken naar de uiteinden van "ontdekstraten". Enerzijds is het een kwaliteit dat bezoekers gratis en dicht bij het centrum van Winterswijk kunnen parkeren. Het is op zaterdag vaak zoeken naar een parkeerplaats, wat aangeeft dat het als prettig wordt ervaren om dichtbij te kunnen parkeren. Anderzijds wordt aangegeven dat een korte wandeling naar het centrum acceptabel is, mits de routes veilig, groen en uitnodigend zijn.

7.3 STELLINGEN

Bereikbaarheid

17. Onze wijken en het centrum moeten goed en veilig bereikbaar blijven voor de auto. Dat neemt niet weg dat we ruimte willen geven aan voetgangers en fietsers.
18. We gaan actief aan de slag met een toekomstbestendige Rondweg-West voor een optimale bereikbaarheid voor het ziekenhuis van de regio en woningbouw.
19. Betaald parkeren is alleen van toepassing op en bij realisatie van nieuwe parkeergarages.
20. Net als in veel steden zijn onze winkelstraten en de markt autovrij.

DUURZAAM, ENERGIENEUTRAAL EN CIRCULAIR

8

Vanuit welke opgaven uit verhaal van Winterswijk?

- Deelopgave 4: een groen en levend dorp

Het vierde thema gaat over duurzaamheid, energieneutraliteit en circulariteit. Dit thema draagt bij aan deelopgave 4: een groen en levend dorp. Een duurzame samenleving is een samenleving die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder de behoeften van toekomstige generaties, zowel hier als in andere delen van de wereld, in gevaar te brengen. Dit thema is onlosmakelijk verbonden met de energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit, circulariteit en het behoud van de leefomgeving (zoals cultuurhistorie). Hoe zorgen we voor een duurzame leefomgeving waarin energiezuinige woningen, circulair bouwen en efficiënt gebruik van grondstoffen centraal staan? Wat is er nodig om o.a. inwoners te ondersteunen in de energietransitie bij de verouderde woningvoorraad en hoe kunnen we dit combineren met behoud van leefbaarheid en het landschap? Welke overeenkomsten zien we hierin en welke punten vragen nog om verdere discussie? De onderstaande tabel bevat een selectie van de belangrijkste punten die zijn opgehaald uit de beleidsanalyse, sessies met raad en college, input uit samenleving en stakeholders.

1 BELEID EN RESULTAAT PARTICIPATIE⁸⁹

Gemeentelijk beleid	Raad en college	Inwoners en stakeholders
• Samenwerking tussen gemeenten om energiebesparing via het Akkoord van Groenlo, met als doel een energieneutrale en klimaatneutrale Achterhoek, uiterlijk in 2050. We werken aan het tussen-doel 55% CO2-besparing in 2030. Dit doen we via het bevorderen van energiebesparing, aardgasvervanging en het opwekken van hernieuwbare energie, met doelen voor verduurzaming van gebouwen en het vergroten van het aantal duurzame energie. • Uitvoeren van de RES 1.0, waarmee we in 2030 regionaal minimaal 1,35 TWh aan grootschalige opwek willen realiseren. In Winterswijk doen we dat via zonneparken en zon op daken (geen windenergie). • Alle woningen/gebouwen worden minimaal 'aardgasvrij ready' zodat later de stap naar aardgasvrij kan worden gemaakt. Netcongestie en energieopslag zijn daarbij belangrijke uitdagingen. • We willen duurzaamheid bereikbaar en betaalbaar maken voor iedereen via oplossingen voor energiearmoede, ondersteuning via het Centrum Duurzaam Winterswijk (energieloket) en ondersteuning via subsidies en leningen. We doen dat zowel wijkgericht als via een individuele benadering.	<i>Tijdens de raads- en collegesessies zijn geen stellingen op dit onderwerp voorgelegd. Grootschalige opwek van energie heeft namelijk grotendeels betrekking op het buitengebied.</i>	• Er is verdeeldheid over het wel of niet plaatsen van windmolens en zonneparken. Voorstanders wijzen op het belang van duurzaamheid, terwijl tegenstanders vrezen voor overlast, verlies van agrarische percelen en landschappelijke waarde. • Ondernemers pleiten voor meer aandacht om maatschappelijk vastgoed te verduurzamen. • Inwoners waarderen groen in leefomgeving vanwege de positieve invloed op verblijfskwaliteit en leefbaarheid. Er is vraag voor meer ecologische wijken met gezamenlijke hoven, moestuinen en autoluwe inrichtingen die biodiversiteit bevorderen. • Er is behoefte aan meer subsidies en ondersteuning voor duurzame keuzes, zoals zonnepanelen isolatie en energieneutraal bouwen. • Volgens stakeholders heeft verduurzaming van bestaande woningen prioriteit, met nadruk op isolatie, energiebesparing en betaalbaarheid voor lage inkomens. • Technologieën zoals thuisaccu's en zonnepanelen kunnen volgens stakeholders brandrisico's met zich meebrengen, wat vraagt om aandacht. • Warmtepompen en andere technologieën kunnen geluidshinder veroorzaken, wat ook aandacht vraagt volgens stakeholders.

⁸ Zie achtergronddocument H4 voor totaal overzicht participatie.

• Betrekken van inwoners en bedrijven bij de energietransitie door participatiebeleid en gezamenlijke initiatieven. • We geven als gemeente het goede voorbeeld op het gebied van verduurzamen, de energietransitie en/of circulariteit. • Focus op circulaire economie, duurzame bouwmaterialen en herbruikbare grondstoffen, en uitvoering van SDG-beleid in de regio. • De regionale Nota bodembeheer is er opgericht om duurzaam en efficiënt hergebruik van vrijkomende grond in de regio mogelijk te maken.		• Stakeholders benadrukken dat behoud van bodemkwaliteit en aandacht voor bodemverontreiniging een belangrijk aspect is om rekening mee te houden bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. • Stakeholders geven aan dat biovergisting kan bijdragen aan hernieuwbare energieopwekking, maar moet zorgvuldig worden ingepast met oog voor milieu- en omgevingskwaliteit.
--	--	---

2 OVEREENKOMSTEN EN DISCUSSIEPUNTEN

Hieronder zijn op basis van de opgehaalde informatie de overeenkomsten en discussiepunten in beeld gebracht.

2.1 Overeenkomsten

- Verduurzaming van woningen en maatschappelijk vastgoed wordt door de meerderheid gezien als een prioriteit, met focus op isolatie, energiebesparing en energieneutraal bouwen.
- Veel inwoners en stakeholders waarderen vergroening in de leefomgeving en zien ecologische wijken als belangrijke bijdrage aan biodiversiteit, klimaatadaptatie en leefkwaliteit.
- Meer subsidies en ondersteuning voor duurzame keuzes, zoals zonnepanelen, isolatie en energieneutraal bouwen, worden regelmatig genoemd als noodzakelijk om verduurzaming te versnellen.
- Het belang van samenwerking met inwoners wordt breed erkend. Participatie in de energietransitie, zelfbeheer van groen en betrokkenheid bij de inrichting van duurzame wijken worden gezien als belangrijke manieren om draagvlak en eigenaarschap te vergroten.

2.2 Discussiepunten

- 1 Een mogelijk discussiepunt is de vraag in hoeverre we als gemeente blijven streven naar energieneutraliteit. Energieneutraal wil zeggen dat we alle energie die we verbruiken ook zelf duurzaam opwekken. In de Energievisie uit 2017 is bepaald dat er ook naar mogelijkheden buiten de gemeente Winterswijk gekeken zou kunnen worden qua duurzame opwek. We zien ook dat een groot deel van de energie via wind op zee opgewekt kan worden. Tegelijkertijd kijken andere regio's mogelijk naar de Achterhoek of Winterswijk in de zoektocht naar ruimte voor de opwek van duurzame energie. De Achterhoekse gemeenten hebben in het Akkoord van Groenlo besloten dat de Achterhoek uiterlijk in 2050 energieneutraal moet zijn. Blijft het streven naar energieneutraliteit een (regionaal) uitgangspunt in Winterswijk?
- 2 Er is discussie over wel of niet plaatsen van windmolens en meer zonneparken. Voorstanders benadrukken dat windmolens en zonneparken essentieel zijn voor het behalen van energieneutraliteit en CO₂-reductie. De combinatie van zonne-energie en windenergie heeft bovendien voordelen omdat de opwekking van energie uit wind en zon elkaar aanvullen. Zo wordt voorzien in een stabielere energielevering. Tegenstanders vrezen echter voor overlast, het verlies van agrarische percelen en het karakteristieke coulisselandschap, wat ook de toeristische aantrekkingskracht van Winterswijk kan aantasten. Daarnaast zijn er zorgen over geluidsoverlast en slagschaduw van windmolens. Welke richting kiezen we? Geven we prioriteit aan grootschalige wind- en zonneparken met duidelijke waarborgen voor natuur en landschap? Of richten we ons meer op kleinschalige alternatieven, zoals zonnepanelen op daken en bedrijventerreinen? Kunnen we kiezen of moeten we sowieso alle mogelijkheden benutten?
- 3 De energietransitie heeft tot gevolg dat iedere woning, gebouw, straat en wijk de komende jaren aangepakt zal moeten worden om 'aardgasvrij ready' te worden en dat we daarna overstappen naar een aardgasvrije gebouwde omgeving. Netcongestie en de opslag van energie zijn daarbij belangrijke uitdagingen. Hoe combineren we deze transitie met andere opgaven in de gebouwde omgeving?

8.3 STELLINGEN

Duurzaam, energieneutraal en circulair

21. In het Akkoord van Groenlo is besloten dat de Achterhoek uiterlijk in 2050 energieneutraal moet zijn. Winterswijk moet zelf niet meer streven naar een volledig energieneutrale gemeente in 2050. De energie die we verbruiken mag deels ook ergens anders opgewekt worden.

ECONOMISCH VITAAL

9

Vanuit welke opgaven uit verhaal van Winterswijk?

- Kernopgave 3: gastvrij Winterswijk
- Deelopgave 1: een attractief (groter) kerngebied
- Deelopgave 3: de Winterswijkse (duurzame) mobiliteitsopgave

Het vijfde thema gaat over het versterken van de economische vitaliteit van Winterswijk. Dit thema draagt bij aan meerdere kern- en deelopgaven uit het Verhaal van Winterswijk. Het versterken van de economische basis is essentieel voor het behoud van werkgelegenheid en inkomen voor onze inwoners. Ruimte voor economische ontwikkeling is een belangrijke drager voor een brede welvaart en het in standhouden van onze voorzieningen. Welke overeenkomsten zien we hierin en welke punten vragen nog om verdere discussie en uitwerking? De onderstaande tabel bevat een selectie van de belangrijkste punten die zijn opgehaald uit de beleidsanalyse, sessies met raad en college, input uit samenleving en stakeholders.

1 BELEID EN RESULTAAT PARTICIPATIE¹

Gemeentelijk beleid	Raad en college	Inwoners en stakeholders
• Gezonde economie als belangrijke basis voor een hoog voorzieningenniveau en brede welvaart; • Inzetten op een brede economie, met meerdere sterke sectoren; handel & industrie, recreatie & toerisme, centrum, landbouw en zorg: • sectoren versterken elkaar; • diversiteit aan banen; • economisch minder kwetsbaar. • Voldoende groeiruimte voor het lokale bedrijfsleven; • Werken aan toekomstbestendige en duurzame bedrijventerreinen; • Ontwikkeling van recreatie en toerisme, in balans met omgeving, natuur en landschap; • Ontwikkeling van het centrumgebied voor behoud en versterking van de regiofunctie.	• Merendeel eens: voldoende werkgelegenheid voor jongeren • Verdeeldheid: Gratis parkeren behouden; we voegen alleen extra parkeerplekken toe waar mogelijk • Merendeel oneens: door niet of weinig te veranderen aan het centrum accepteren we dat het centrumgebied blijft wat het is. • Merendeel eens: Huidige parkeerorganisatie veroorzaakt verkeersproblemen en zoekverkeer, extra parkeerplekken bij de uiteinden van de ontdekstraten kunnen dit verhelpen.	• Voor de inwoners en stakeholders is het van belang om in te blijven zetten op een aantrekkelijk en levendig centrum. • Met het oog op eventuele leegstand wordt aangegeven in te zetten op het compacter maken van het centrum door verplaatsing winkels naar kernwinkelgebied. • Er dient zorg gedragen te worden voor variatie in bedrijvigheid en winkelaanbod die bijdragen aan aantrekkelijke werkgelegenheid. • Stakeholders geven aan om het recreatieniveau, de hoogwaardige bedrijven en voorzieningen in Winterswijk te behouden en/of versterken om zo mensen aan je te binden en aan te trekken • Op het gebied van bedrijventerreinen wordt aandacht gevraagd voor duurzame uitbreiding met respect voor de natuur en aansluiting op buitengebied. • Vanuit de stakeholders is in het kader van een gezonde leefomgeving aangegeven dat industrie binnen de centrumkern van Winterswijk niet wenselijk is. • Kijkend naar de regiofunctie van Winterswijk dient er sterker ingezet te worden op de samenwerking met omliggende gemeenten. Met onze regiofunctie dienen we aantrekkelijk te blijven voor zowel onze eigen inwoners als dagjesmensen/toeristen.

2 OVEREENKOMSTEN EN DISCUSSIEPUNTEN

Hieronder zijn op basis van de opgehaalde informatie de overeenkomsten en discussiepunten in beeld gebracht.

2.1 Overeenkomsten

- Het versterken van het winkelgebied vinden alle partijen belangrijk, met aandacht voor compactheid, een gevarieerd winkelaanbod en een kwalitatief hoogwaardige inrichting. Dit draagt bij aan een aantrekkelijk en economisch vitaal centrum dat aansluit bij de behoeften van inwoners en toeristen.
- Zowel inwoners als stakeholders vinden het belangrijk om de aansluiting tussen onderwijs en lokale werkgelegenheid te verbeteren. Een goede variatie in bedrijven en hoogwaardige werkgelegenheid wordt gezien als cruciaal om jongeren te behouden en nieuwe inwoners aan te trekken voor een toekomstbestendige economie.
- Alle partijen benadrukken het belang van een goede balans tussen enerzijds economische groei en anderzijds het behoud van de identiteit, natuur en cultuur.
- Het versterken van de regiofunctie door samen te werken met omliggende gemeenten en het aantrekkelijk maken van Winterswijk voor toeristen en dagjesmensen wordt ook als belangrijk gezien.
- Merendeel van de partijen vindt dat industriële functies zich buiten de kern moeten concentreren om de leefbaarheid in de kern te waarborgen.

2.2 Discussiepunten

- 1 Het vraagstuk over parkeren is ook onderdeel van het hoofdstuk economie. De invulling hiervan is opgenomen in het hoofdstuk bereikbaarheid en mobiliteit.
- 2 Hoe gaan we om met kleinschalige en solitaire bedrijventerreinen binnen de kom zoals bijvoorbeeld De Morse en het Handelscentrum achter de Europalaan? Deze locaties zijn matig geschikt als bedrijfslocatie en hebben potentie voor woon- en andere maatschappelijke functies. Tegelijkertijd is er voor de korte termijn juist een tekort aan bedrijventerrein.
- 3 Hoe gaan we het centrum in de toekomst verder ontwikkelen? Gaan we actief inzetten op het compact houden van het centrum door meer te centreren en/of in te zetten op diversiteit van het winkel en horeca aanbod? Of laten we het centrum op een organische manier ontwikkelen, waarbij we af en toe leegstand voor lief nemen omdat het tot dusver snel gevuld raakt?
- 4 In verband met de vergrijzing gaan veel inwoners met pensioen en komen er veel banen vrij. Hoe gaan we deze banen weer opvullen? Willen we woningen toewijzen aan toekomstig personeel?

9.3 STELLINGEN

Economisch vitaal

22. De gemeente kan actieve grondpolitiek voeren om op natuurlijke momenten kleinschalige en solitaire bedrijventerreinen op te kopen, om deze in de toekomst te transformeren naar een woon- of maatschappelijke functie.
23. De gemeente moet actief inzetten op diversiteit en kwaliteit in het centrum.

GEZOND, INCLUSIEF EN VEILIG

10

Vanuit welke opgaven uit verhaal van Winterswijk?

- Deelopgave 5: meedoen in Winterswijk

Het zesde thema richt zich op het bevorderen van een gezonde, inclusieve en veilige leefomgeving in Winterswijk. Dit thema draagt bij aan deelopgave 5 uit het Verhaal van Winterswijk. Hierin staat centraal hoe iedereen, ongeacht leeftijd, inkomen of achtergrond, kan meedoen in de samenleving en toegang heeft tot passende voorzieningen en zorg. Tegelijkertijd wordt er gestreefd naar een veilige, fysieke en sociale omgeving voor alle inwoners. Welke overeenkomsten zien we ten aanzien van dit thema en welke discussiepunten zijn er? De onderstaande tabel bevat een selectie van de belangrijkste punten die zijn opgehaald uit de beleidsanalyse, sessies met raad en college, input uit samenleving en stakeholders.

1 BELEID EN RESULTAAT PARTICIPATIE¹⁰¹¹

Gemeentelijk beleid	Raad en college	Inwoners en stakeholders
• Vertrouwen in de kracht van inwoners en lokale gemeenschap, met nadruk op vrijwilligers en buurtinitiatieven. • Focus op het bieden van lichte hulp dichtbij, met passende voorzieningen in de buurt. • Inwoners ondersteunen door professionals die hulp op maat bieden, met de juiste schakeling naar zwaardere zorg indien nodig. • Vijf uitgangspunten: basis op orde, passend voorzieningenaanbod, inclusieve samenleving inclusief armoedebestrijding, casusregisseur (één gezin, één plan, één regisseur), procesregie. • Winterswijk heeft een rijk cultureel aanbod en streeft naar een stabiele basis, ook door samenwerking met de regio en Duitsland. • Kunst en cultuur dragen bij aan het mentale welzijn van inwoners. We moeten zorgen dat ze toegankelijk zijn, zowel fysiek als betaalbaar. • Veiligheidsdoelen gericht op zowel sociale als fysieke veiligheid, met aandacht voor brandveiligheid, woninginbraken en kwetsbare groepen. • Winterswijk als onderdeel van de regio Achterhoek werkt aan een gezonde, gelukkige en vitale toekomst met nadruk op preventie.	• Merendeel eens: wens voor behoud ziekenhuis in Winterswijk en verbetering van bereikbaarheid van ziekenhuis. • Merendeel eens: ondersteunen van integrale zorggebouwen waarbij bewoners niet hoeven te verhuizen voor zorg. • Merendeel eens: bouwen in de kom voor kwetsbare ouderen en andere hulpbehoevende doelgroepen. • Merendeel eens: behouden van zorg in het buitengebied, om generaties bij elkaar te houden en mantelzorg te stimuleren. • Merendeel eens: Woningen voor zorg moeten van duurzame kwaliteit zijn en geschikt zijn om later als reguliere woning te gebruiken. Flexwoningen zo min mogelijk. • Merendeel eens: meer aandacht voor jongeren.	• Inwoners willen dat het ziekenhuis behouden blijft, dit is een essentiële voorziening. • Er is behoefte aan meer aandacht voor verbeteren verblijfskwaliteit en voorzieningen voor jongeren, zoals een multifunctioneel gebouw waar ze kunnen samenkomen om te studeren, werken of ontspannen. • Er is behoefte aan betaalbare, toegankelijke en gelijkvloerse woningen voor ouderen in nabijheid van voorzieningen of in rustige randgebieden. • Nabijheid van thuiszorg en geclusterde zorgwoningen is belangrijk om te voorzien in verschillende zorgniveaus. Voor zelfstandig wonen zijn trapliften, hulp in huis en uitgebreide thuiszorg essentiële voorwaarden. • Veilige wandel- en fietspaden, bredere fietspaden voor driewielers en goede verbindingen naar voorzieningen zoals het ziekenhuis zijn nodig. Jongeren benadrukken daarnaast de noodzaak van veilige en uitnodigende openbare ruimten met voldoende verlichting.

¹⁰ Zie achtergronddocument H6 voor totaal overzicht participatie

• Gezonde levensstijl wordt bevorderd door samenwerking en het versterken van het lokale netwerk van zorg en ondersteuning. • In de openbare ruimte worden uitnodigende plekken gecreeerd voor bewegen, ontmoeten en sociale interactie, met aandacht voor toegankelijkheid. • Omgevingsveiligheid: in 2015 is extern veiligheidsbeleid vastgesteld. Dit beleid houdt in dat nieuwe risicobronnen of uitbreiding van bestaande risicobronnen in woongebieden niet wenselijk is. En in beginsel worden geen nieuwe (of beperkt) kwetsbare objecten binnen de risico's contouren. • Luchtkwaliteit: we voldoen aan de Europese normen voor luchtkwaliteit en streven ernaar om aan de advieswaarden van World Health Organization (WHO) te voldoen. • Geur: voor geur afkomstig van agrarische bedrijven wordt het landelijk beleid afgewacht. De provincie stelt geurbeleid op voor industriële bedrijven. • Geluid: in 2016 is het geluidbeleid vastgesteld. Evaluatie en eventueel aanpassing van dit beleid is nodig. • Bodem: regionale nota bodembeheer: de bodem is geschikt voor wat we erop doen. We voorkomen nieuwe verontreinigingen of aantastingen en beheren historische verontreinigingen op doelmatige wijze. • We beschermen het grondwater • Landbouw en gezondheid: er spelen gezondheidsaspecten zoals spuitzones bij gewasbeschermingsmiddelen en effecten van veehouderijen.	• Verdeeldheid: over het wel/niet huisvesten van mensen met vervoersarmoede dicht bij het centrum. Merendeel is voorstander om vervoersarmoede anders aan te pakken. • Verdeeldheid: over eventuele combinatie van zorggebouwen en flexwoningen en hoe de grootte bijdraagt aan duurzame en inclusieve oplossing.	• Toegankelijkheid is een aandachtspunt, met behoefte aan parkeerplaatsen dicht bij het centrum, speciaal voor senioren, of een mogelijke shuttlebus voor minder mobiele inwoners. • Slechte stoepen, smalle paden en obstakels vragen om beter onderhoud en aanpassingen voor meer veiligheid. Alsook verlaging van snelheden tot 30 km/uur en verbeteringen in verlichting en oversteekplaatsen. • Meer vergroening, bloeiende planten en minder verharding worden sterk gewenst om hittestress en wateroverlast tegen te gaan en te zorgen voor een gezondere leefomgeving. Jongeren stellen daarnaast voor stadsparken aantrekkelijker te maken met beschutte plekken en sociale activiteiten. • Vrijwilligersnetwerken, bijvoorbeeld voor tuinonderhoud, kunnen sociale cohesie versterken en bijdragen aan een prettige leefomgeving. Jongeren willen actief betrokken worden bij de inrichting van openbare ruimte en voorzieningen via co-creatieprojecten.

2 OVEREENKOMSTEN EN DISCUSSIEPUNTEN

Hieronder zijn op basis van de opgehaalde informatie de overeenkomsten en discussiepunten in beeld gebracht.

2.1 Overeenkomsten

- Het behoud van het ziekenhuis wordt breed ondersteund als essentiële voorziening voor inwoners en de regio. Naast behoud is ook goede bereikbaarheid belangrijk.
- Alle partijen benadrukken het belang van zorg dichtbij waar het kan, met ondersteuning door vrijwilligers en professionals. Passende voorzieningen in de buurt zijn essentieel, vooral voor ouderen en zorgbehoevenden.
- Er is brede steun voor het bouwen van woningen voor ouderen en zorgbehoevenden in de kom of randgebieden. Dit biedt betere toegang tot zorg en speelt in op het beperkte aanbod van geschikte woningen.
- Het behoud van zorg in het buitengebied wordt ook als belangrijk gezien vanwege de ondersteuning van mantelzorgers en de verlaging van de zorgvraag.
- Er is brede steun voor zorggebouwen waar bewoners niet hoeven te verhuizen voor zorg. Dit vergemakkelijkt de zorgverlening, houdt partners samen en zorgt voor meer continuïteit. Zorgwoningen moeten van duurzame kwaliteit zijn, zodat ze ook als reguliere woning kunnen dienen.
- Veilige wandel- en fietspaden, bredere paden voor driewielers en goed onderhouden stoepen worden belangrijk gevonden. Verkeersveiligheid, zoals verlaging van snelheden tot 30 km/uur en betere verlichting, sluit hierop aan.
- Er is steun voor meer vergroening van de openbare ruimte, met bloeiende planten en minder verharding. Dit draagt bij aan een gezondere, klimaatbestendige en aantrekkelijke leefomgeving.
- Vrijwilligersnetwerken en sociale betrokkenheid via buurtinitiatieven worden breed gewaardeerd als middel om een inclusieve en prettige leefomgeving te creëren.

2.2 Discussiepunten

- 1 Er is verdeeldheid over de vraag waar ouderen het beste kunnen wonen en woningbouw zou moeten plaatsvinden. Moeten we voor ouderen bouwen in de kom? Of moet er ook gekeken worden naar het buitengebied om mantelzorg en de leefbaarheid daar ook te ondersteunen? Sommigen vinden dat dit alleen in de kom moet, voor betere toegang tot voorzieningen, terwijl anderen vrezen dat dit druk zet op het centrum.
- 2 Er is tegenstand tegen grote zorggebouwen in de kom vanwege de impact op de leefomgeving. Sommigen pleiten voor meer flexwoningen als alternatief, terwijl anderen grotere zorggebouwen nodig vinden om efficiënt zorg te bieden.
- 3 Er is tegenstand tegen het combineren van een kleiner permanent zorggebouw met flexwoningen. Sommige vrezen dat dit ten koste gaat van de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit in de kom.

- 4 Er is geen gedeelde visie op hoe groene ruimtes het beste benut kunnen worden. Moet de nadruk liggen op recreatieve functies, zoals stadsparken met ontmoetingsplekken voor jongeren en ouderen, of vooral op klimaatadaptatie, zoals wateropvang en biodiversiteit?
- 5 Hoe kunnen jongeren betrokken worden bij de inrichting van openbare ruimte en voorzieningen? Hoewel co-creatieprojecten worden voorgesteld, is er verdeeldheid over de uitvoerbaarheid en het draagvlak voor deze aanpak.

10.3 STELLINGEN

Gezond, inclusie en veilig

24. We koppelen preventie en de fysieke leefomgeving. Want om gezond te kunnen leven in een veranderend klimaat voegen we overal in Winterswijk groen en/of water toe.

Contact

Gemeente Winterswijk

Stationsstraat 25, 7101 GH Winterswijk

Telefoon: (0543) 543 543

Email: omgevingsvisie-toekomst@winterswijk.nl

Website: www.winterswijk.nl/omgevingsvisie

**ONS
Winterswijk**

Samenwerken aan onze toekomst

